

Ryszard Żelichowski

FLANDRIA W XXI WIEKU. REGION PAŃSTWA FEDERALNEGO, CZY PAŃSTWO KONFEDERACJI?

Artykuł 1. Belgia państwem federalnym składającym się ze wspólnot i regionów.

Artykuł 2. Belgia obejmuje trzy wspólnoty: Wspólnotę Francuską, Wspólnotę Flamandzką i Wspólnotę niemieckojęzyczną.

Artykuł 3. Belgia składa się z trzech regionów: Regionu walońskiego, Regionu Flamandzkiego i Regionu Brukselskiego.

Konstytucja. Tekst jednolity z 14 lutego 1994 roku¹.

*

Ustawa zasadnicza z 1994 roku zakończyła długotrwały okres funkcjonowania Belgii jako państwa unitarnego. Jak pisze Józef Łaptos, znawca tej tematyki:

„Przyjęło się uważać, że Belgowie pożegnali się z państwem unitarnym w dniu 24 XII 1970 r., akceptując trzecią w historii niepodległego państwa nowelizację konstytucji. Nie ma natomiast zgodności co do tego, czy pożegnanie owo oznaczało przejście do systemu federalnego. Ustawodawca pod tym względem zachowywał się bardzo wstrzemięźliwie, chciałoby się rzec, nostalgicznie, i przez następne 20 lat unikał określenia ‘federacja’, by ostatecznie u progu 1993 r. objąć tym mianem również instytucje powołane do życia w 1970 r.”²

Zmiany te stały się faktem. Artykuł 33 mówi, że: „Wszelka władza pochodzi od Narodu. Sposób sprawowania władzy określa Konstytucja”³. Belgia

¹ *Konstytucja Belgii. Tekst jednolity z 14 lutego 1994 roku*, Wstęp i tłumaczenie W. Skrzydło, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1996, s. 21.

² J. Łaptos, *Historia Belgii*, Ossolineum-Bellona, Wrocław 1995, s. 268.

³ Tytuł III, „O władzach”, w: *Konstytucja Belgii...*, s. 29.

pozostała monarchią konstytucyjną i rozdział o królu oraz rządzie federalnym zawiera 11 artykułów oznaczonych numerami 85–95. Jednakże roli króla w paragrafie 85 poświęcono tylko jedno zdanie:

„Konstytucyjna władza króla jest dziedziczna w bezpośredniej linii zstępnej, naturalnej i prawowitej Jego Królewskiej Mości Leopolda Jerzego, Krystiana Fryderyka Sasko-Koburskiego w porządku pierworództwa”⁴.

Chodzi tu o Leopolda I Koburga, pierwszego króla Belgów, który na tronie zasiadał w latach 1831–1865. Obejmując władzę w duchu myśli oświeceniowej tytułował się królem narodu, a nie terytorium zajmowanym przez państwo. Także obecny monarcha, Filip I, który na tron wstąpił 21 lipca 2013 roku, tytułuje się królem Belgów, a nie Belgii⁵.

Zapis konstytucyjny dotyczący pozycji króla Belgów, w przypadku przekształcenia się państwa federalnego w państwo konfederacyjne, stawia monarchę w trudnej sytuacji⁶. Do celu tego zmierza dominująca w życiu politycznym Flandrii partia Nowy Sojusz Flamandzki (j. nid. Nieuw-Vlaamse Alliantie, N-VA)⁷ kierowana przez charyzmatycznego polityka Barta De Wevera. Dla zrozumienia stopnia komplikacji sceny politycznej Królestwa Belgii i miejsca, jaką zajmuje na niej Flandria, konieczne jest przypomnienie obecnej struktury federalnej państwa oraz jej dość skomplikowaną historię.

1. FLANDRIA W STRUKTURZE PAŃSTWA FEDERALNEGO

Terytorium Królestwa Belgii, którą zamieszkuje 11 505 16 osób⁸, zajmuje powierzchnię 30,5 tys. km². Flandria, z ludnością liczącą 6,43 miliona mieszkańców zajmuje obszar 13 521 km²⁹, Walonia z 3,58 milionami miesz-

⁴ *Ibidem*, „O królu i rządzie federalnym”, s. 43.

⁵ Np. Willem-Alexander z sąsiedniego Królestwa Niderlandów tytułuje się królem Niderlandów, podobnie Filip VI, który jest królem Hiszpanii, czy Karol XVI Gustaw – królem Szwecji.

⁶ Konfederacja – luźny związek państw oparty na umowie międzynarodowej w celu prowadzenia wspólnej polityki zagranicznej. Z reguły nie ma scentralizowanej władzy. Państwa tworzące konfederację pozostają suwerennymi podmiotami prawa międzynarodowego, W. Góralczyk, S. Sawicki, *Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie*, Wydawnictwo: LexisNexis, Warszawa 2013.

⁷ W polskiej literaturze NVA.

⁸ Dane BISA (Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse) z 29 lipca 2014 r., <http://www.bisa.irisnet.be/themas/bevolking#.VQ8jNY7AoTs> [dostęp: 25.06.2015].

⁹ <https://www.vlaanderen.be/nl/ontdek-vlaanderen> [dostęp: 25.06.2015].

kańców¹⁰, obszar 16844 km². Brukselę na obszarze 32,61 km² zamieszkuje 170407 osób¹¹, Region Stołeczny Brukseli – 1163486, zaś ludność niemieckojęzyczna liczy ponad 77 tysięcy osób¹² i zamieszkuje obszar 854 km².

Główną linię podziału kraju wyznaczają różnice językowe i kulturowe. Belgia składa się z trzech regionów, trzech wspólnot oraz czterech regionów językowych.

Tabela 1

Regiony i Wspólnoty

Regiony	Nazwy w językach narodowych	Wspólnoty	Nazwy w językach narodowych	Regiony językowe
1. Flandrii	Vlaams Gewest	1. Flamandzka	1. Vlaamse Gemeenschap	1. Region niderlandzkojęzyczny (język flamandzki)
2. Walonii	La Région wallonne	2. Francuska	2. Communauté Française	2. Region francuskojęzyczny (język waloński)
		3. Niemieckojęzyczna	3. Deutsch-sprachigen Gemeinschaft	3. Region niemieckojęzyczny
3. Region Stołeczny Brukseli	Brussels Hoofdstedelijk Gewest/ Région de Bruxelles-Capitale			4. Dwujęzyczny Region Brukseli (język francuski i niderlandzki)

Źródło: opracowanie własne.

Belgia jest administracyjnie podzielona jest na 10 prowincji (pięć we Flandrii i pięć w Walonii) oraz gminy, których jest 589 (z tego 308 we Flandrii).

¹⁰ Dane na 1 stycznia 2015 r., Chiffres de population par Province et par Commune, A la date du 1er Janvier 2015 [Archive], Consulté Le 16 Mars 2015.

¹¹ Dane z 29 lipca 2014 r., <http://www.bisa.irisnet.be/themas/bevolking#.VQ8jNY7AoTs> [dostęp: 25.06.2015].

¹² http://www.dglive.be/nl/Desktopdefault.aspx/tabid-1263/2264_read-26892/ [dostęp: 25.06.2015].

Tabela 2

Dziesięć prowincji Królestwa Belgii

Nazwa w j. polskim	Nazwa w j. niderlandzkim	Stolica Nazwa w j. polskim / i j. niderlandzkim
Flandria	Vlaanderen	Bruksela / Brussel
1. Antwerpia	Antwerpen	Antwerpia / Antwerpen
2. Brabancja Flamandzka	Vlaams-Brabant	Lowanium / Leuven
3. Flandria Wschodnia	Oost-Vlaanderen	Gandawa / Gent
4. Flandria Zachodnia	West-Vlaanderen	Brugia / Brugge
5. Limburgia	Limburg	Hasselt
Walonia	Région wallonne	Wavre
6. Hainaut	Hainaut	Mons
7. Liège	Liège	Liège
8. Luksemburg	Luxembourg	Arlon
9. Namur	Namur	Namur
10. Brabancja Walońska	Brabant-Walloon	Wavre

Źródło: opracowanie własne.

Dekrety wspólnot w kwestiach określonych w konstytucji mają moc ustawy dla obszaru językowego niderlandzkiego i francuskiego oraz dla instytucji w Brukseli, które można przyporządkować do jednej z dwóch wspólnot. Nie dotyczy to jednak gmin z ułatwieniami językowymi (na ten temat zob. s. 309), w których ustawa dopuszcza używanie innego języka, niż ten obowiązujący na danym obszarze. Ustawa ta może zostać zmodyfikowana tylko na drodze ustawy nadzwyczajnej. Najważniejsze postanowienia dotyczące nowego kształtu i funkcjonowania państwa zawiera pierwsze siedem artykułów Konstytucji. Artykuł 7 mówi: „Granice państwa, prowincji i gmin mogą być zmieniane lub korygowane wyłącznie na podstawie ustaw”¹³.

Wspólnota niemieckojęzyczna obejmuje 9 gmin w Regionie Walońskim. Zakres kompetencji tej wspólnoty jest analogiczny do tych, jakie ma Wspólnota Flamandzka i Wspólnota Francuska. Zasadnicza różnica dotyczy jednak spraw kulturalnych, osobistych oraz kwestii współpracy z innymi wspólnotami, co regulowane jest mocą zwykłych ustaw. Wspólnota niemieckojęzyczna nie zajmuje się sprawami językowymi, ale na niemieckim obszarze językowym

¹³ *Konstytucja Belgii...*, s. 21–22.

może całkowicie lub częściowo wykorzystywać uprawnienia, jakie przysługują Regionowi Walońskiemu.

Regiony Flamandzki i Waloński sprawują nadzór administracyjny nad prowincjami, gminami, aglomeracjami (obejmują one ośrodki miejskie) i federacjami gmin (mniejsza liczba mieszkańców)¹⁴. Spod ich kompetencji wyłączono jednak gminy z ułatwieniami językowymi oraz niemiecki obszar językowy, które kontrolują władze federalne¹⁵.

Przewidziana w Konstytucji tzw. procedura alarmowa¹⁶ służy zapobieganiu konfliktom między Wspólnotami. Pozwala ona 3/4 liczby członków federalnego Parlamentu lub Rady Stołecznej na złożenie wniosku przeciwko przyjęciu ustawy (uchwały, budżetu itp.), jeśli stanowią one zagrożenie dla stosunków między Wspólnotami. Wniosek taki skutkuje zawieszeniem procedury na 30 dni i przekazanie go do rozstrzygnięcia rządowi federalnemu. Dla przeciwdziałania mogącym zaistnieć kontrowersjom powołano Komitet Porozumiewawczy dla Zapobiegania i Rozstrzygania Konfliktów Interesów¹⁷.

2. BELGIJSKI SYSTEM PARTYJNY I WYBORCZY

Wybory w Belgii są powszechne, tajne i proporcjonalne, a ponadto istnieje obowiązek uczestniczenia w nich. Czynne prawo wyborcze przysługuje obywatelom powyżej 18 roku życia, z wyłączeniem osób prawnie pozbawionych takiej możliwości. Bierne prawo wyborcze przysługuje obywatelom posiadającym pełnię praw cywilnych i politycznych, którzy na stałe mieszkają w państwie i ukończyli 21 lat (w przypadku wyborów do rad prowincjonalnych i gminnych granica wieku wynosi 18 lat).

Liczba mandatów do ciał przedstawicielskich zależy od liczebności wyborców. W przypadku wyborów parlamentarnych listy obejmują także nazwiska zastępców kandydatów. Eliminuje to konieczność organizowania wyborów uzupełniających, gdy poszczególni parlamentarzyści opuszczają z różnych

¹⁴ Aglomeracje i federacje gmin tworzy Ustawa z 26 lipca 1971 r. w wykonaniu zmian konstytucyjnych z 1970 r.

¹⁵ A. Głowacki, *System konstytucyjny Belgii*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1997, s. 49.

¹⁶ *Konstytucja Belgii...*, Art. 54

¹⁷ Składa się on z premiera i pięciu ministrów federalnych oraz premierów pozostałych rządów (także po jednym ministrze z Regionów i Wspólnot i niemieckiej grupy językowej. Szczegółowo sytuację, w których taki konflikt może nastąpić, omawia A. Głowacki, *System konstytucyjny Belgii...*, s. 45 i n.

przyczyn swoje stanowiska. Takie rozwiązanie stanowi analogię do podejścia od 1958 roku stosowanego we Francji.

Po nowelizacji konstytucji w grudniu 1970 roku¹⁸ nastąpiło ostateczne pożegnanie się z system unitarnym na rzecz systemu federalnego. Dynamika zmian polegająca na procesie regionalizacji musiała odbić się także na układzie funkcjonujących partii politycznych. Na przykład Partia Wolności i Postępu (Partij voor Vrijheid en Vooruitgang, PVV) podzieliła się na Partię Reformatorsko-Liberalną (Parti Réformateur Libéral, PRL) oraz Partię Wolności i Postępu (Parti de la Liberté et du Progrès, PLP). Partie socjalistyczne (Parti Socialiste Belge, PSB i Belgische Socialistische Partij, BSP) podzieliły się na flamandzką sp.a (Socialistische Partij. Anders) oraz francuskojęzyczną Parti Socialiste (PS) działającą w Brukseli i Walonii.

Powstały dwie niezależne partie ekologiczne – flamandzka Groen i Ecolo (Écologistes). Flamandzka Partia Ludowa (Vlaamse Volkspartij, VVP) i Flamandzka Partia Narodowa (Vlaamse Nationaal Partij, VNP) przekształciły się we Flamandzki Blok (Vlaams Blok), który w 2004 roku zmienił nazwę na Vlaams Belang.

Tabela 3

Główne partie Królestwa Belgii zasiadające w Parlamencie Federalnym, po wyborach z 25 maja 2014 r.

Nazwa partii	Region (F-Flandria; W-Walonia, B-ogólnobelgijska) Orientacja	Rok założeń	Miejsca w wyborach 2014
1. N-VA, Nieuw-Vlaamse Alliantie (Nowy Sojusz Flamandzki)	F, liberalno-konserwa- tywna, separatystyczna	2001	33
2. PS, Parti socialiste (Partia Socjalistyczna)	F, socjaldemokratyczna	1978	24
3. MR, Mouvement Réformateur (Ruch Reformatorski)	W, konserwatywno-liberalna	2002	19
4. CD&V, Christen-Democratisch & Vlaams (Chrześcijańscy Demokraci i Flamandowie)	F, liberalna, chadecka	1972	18

¹⁸ Oficjalne tłumaczenie na niderlandzki konstytucji Królestwa Belgii pojawiło się dopiero w 1967 r.

Tabela 3 (cd.)

Nazwa partii	Region (F-Flandria; W-Walonia, B-ogólnobelgijska) Orientacja	Rok założeń	Miejsca w wyborach 2014
5. Open-VLD, open-Vlaamse Liberalen en Democraten (Flamandzcy Liberałowie i Demokraci)	F, liberalna	1972	14
6. sp.a, Socialistische Partij, Anders (Partia Socjalistyczna, inaczej)	F, socjaldemokratyczna	1978	13
7. cdH, centre démocrate Humaniste (Centrum Demokratyczno- -Humanistyczne)	W, chadecka	1972	9
8. Groen, De Vlaamse Groenen (Zieloni, Flandria)	F, lewicowa i ekologiczna	1981	6
9. ECOLO, Écologistes confédérés pour l'Organisation de Luttes- originales (Zieloni, Walonia)	W, lewicowa i ekologiczna	1980	6
10. VB, Vlaams Belang (Interes Flamandzki)	F, nacjonalistyczna, skrajnie prawicowa i separatystyczna	2004	3
11. PTB-go!, Parti du Travail de Belgique (Partia Pracujących Belgii); w wersji nid. Partij van de Arbeid van België	B, komunistyczna	1979	2
12. FDF, Fédéralistes Démocrates Francophones ^a (Frankofońscy Demokratyczni Federaliści)	W, federalistyczna, fran- kofoński ekspansjonizm	1994	2
13. PP, Parti populaire (Partia Ludowa)	W, centro-prawicowa	2009	1
Łącznie			150

^a Unia czterech partii: Mouvement Réformateur (MR), Fédéralistes Démocrates Francophones (FDF), centre démocrate Humaniste (cdH) i Parti Socialiste (PS). <http://www.uniondesfrancophones.be/>

*

Od 2014 roku w bezpośrednio do Federalnego Parlamentu wybierani są tylko posłowie do Izby Reprezentantów. W wyniku szóstej już (od 1970 roku) reformy ustrojowej Senat został zachowany, ale zasiadają w nim dwie grupy senatorów wybieranych pośrednio: 50 desygnowanych i 10 dokooptowanych. W skład pierwszej grupy wchodzi 29 senatorów desygnowanych przez Parlament Flandrii i niderlandzkojęzycznych członków Parlamentu Regionu Stołecznego Brukseli. Minimum jeden z nich musi zamieszkiwać w stolicy państwa lub być członkiem Parlamentu Flandrii z listy brukselskiej. Kolejnych ośmiu senatorów desygnuje Parlament Walonii, następnych dwóch to francuskojęzyczni kandydaci z listy Regionu Stołecznego Brukseli. Dokooptowanych 10 senatorów wybiera ze swojego grona Parlament Wspólnoty Francuskojęzycznej (z których siedmiu musi pochodzić z Regionu Walonii), dwóch z Parlamentu Brukseli i jednego senatora ze swojej listy deleguje Wspólnota niemieckojęzyczna.

Do drugiej grupy senatorów (dokooptowanych) wchodzi sześciu niderlandzko- i czterech francuskojęzycznych senatorów, wybranych z pierwszej grupy.

3. WŁADZE USTAWODAWCZE I WYKONAWCZE

Każdy z Regionów i każda ze Wspólnot ma swoje własne organy przedstawicielskie (z wyjątkiem Flandrii, dla której są one wspólne). Stanowią one jednoizbowe Parlamenty, a ich kadencje trwają pięć lat. Uprawnienia tych Parlamentów są zbliżone do kompetencji Izby Reprezentantów w Parlamencie Federalnym Belgii (mogą na przykład wydawać dekrety z mocą ustawy). Ich organem wykonawczym są rządy, wyłaniane przez członków Parlamentów. W skład rządu regionalnego mogą wchodzić także sekretarze stanu. Parlamentów takich jest pięć, co łącznie z Parlamentem Federalnym daje sześć ciał przedstawicielskich, niemało jak na ten nieduży kraj.

Tabela 4

Parlament Federalny i Parlamenty Regionów oraz Wspólnot, 2014 r.

Parlamenty	Liczba członków	Rządy	Liczba ministrów
Parlament Federalny	150 – Izba Reprezentantów 60 – Senat (50 desygnowanych i 10 dokooptowanych)	Rząd Federalny	18
1. Parlament Flandrii (Vlaams Parlement)	124 (w tym 6 pochodzi z grupy niderlandzkojęzycznej Rady Stołecznej Brukseli)	Rząd Flandzki	9
2. Parlament Regionu Walońskiego (Le Parlement de la Région wallonne)	75	Rząd Regionu Walońskiego	8
3. Parlament Francuskiej (Le Parlement de la Communauté française de Belgique lub Parlement de la Fédération Wallonie-Bruxelles)	94 (75 członków Parlamentu Regionu Walońskiego wraz z 19 osobami z francuskojęzycznej grupy Parlamentu Regionu Stołecznego Brukseli)	Rząd Wspólnoty Francuskiej	7
4. Parlament Stołecznego Regionu Brukseli (j. fran. Le Parlement de Bruxelles-Capitale, j. nid. Het Brussels Hoofdstedelijk Parlement)	89 (17 niderlandzkojęzycznych i 72 francuskojęzycznych)	Rząd Stołecznego Regionu Brukseli	5 wskazanych przez Parlament. Premier rządu pochodzi z grupy francuskojęzycznej, zaś ministrowie – po 2 z grupy językowej – francuskiej i niderlandzkiej 3 sekretarzy stanu
5. Parlament Wspólnoty niemieckojęzycznej (Das Parlament der Deutschsprachigen Gemeinschaft)	25	Rząd Wspólnoty niemieckojęzycznej	4

Źródło: A. Głowacki, *System konstytucyjny Belgii...*, s. 41–42; <http://www.belgium.be/nl/>

W wyborach z 25 maja 2014 roku do Parlamentu Wspólnoty Flamandzkiej startowało aż 17 partii. Ostatecznie 124 mandaty podzieliło pomiędzy siedem z nich. Największy sukces odniosła NVA. Tabela 5 przedstawia szczegółową listę tych partii oraz osiągnięte przez nie wyniki.

Tabela 5

**Pełna lista partii biorących udział w wyborach
do Parlamentu Wspólnoty Flamandzkiej w 2014 r.**

Nazwa partii	Orientacja (F-Flandria; B-ogólnobelgijska)	Rok założenia	Liczba oddanych głosów	Liczba man- datów
1. N-VA, Nieuw-Vlaamse Alliantie	F, liberalno-konser- watywna, separaty- styczna	2001	1339943	43
2. CD&V, Christen-Democratisch & Vlaams	F, chadecka	1972	860685	27
3. Open VLD, open-Vlaamse Liberalen en Democraten	F, liberalna	1972	594464	19
4. sp.a, Socialistische Partij, Anders	F, socjaldemokra- tyczna	1978	587901	18
5. Groen, De Vlaamse Groenen	F, zieloni	1981	365779	10
6. VB , Vlaams Belang	F, nacjonalistyczna, skrajnie prawicowa i separatystyczna	2004	248840	6
7. UF, Union des Francophones (j. nid. Unie van Fransta- ligen)	F, prawicowa, fran- cuskojęzyczna	1995	34741	1
8. PVDA+, Partij van de Arbeid van België / PTB Parti du Travail de Bel- gique	B, dwujęzyczna	1979	106114	–
9. PPBE, Piratenpartij in België	F, anarchistyczna	2009	25986	–

Tabela 5 (cd.)

Nazwa partii	Orientacja (F-Flandria; B-ogólnobelgijska)	Rok założenia	Liczba oddanych głosów	Liczba man- datów
10. GENOEG, Gezonde Evenwichtige Nieuwe Open Eerlijke Groepering	F, prawica-centrum, socjalnoliberalna	2014	10612	–
11. ROSSEM, Radicale Omvorm- ers en Sociale Strijders voor een Eerlijker Maatschappij; Jean-Pierre Van Rossem	F, anarchistyczna	1991–2008 2009–2014	9937	–
12. ROEL, Recht Op Een Leven	F, socjalistyczna (centrolewicowa)	2012	5228	–
13. VCP, De Vlaamse Christen Partij ^a	F, chadecka, cen- trum	2014	5026	–
14. MAMA, Maakbare Maatschappij ^b	F, lewicowa	2014	3227	–
15. SD&P, Sociaal Democraten & Progressieven ^c	F, centrolewicowa	2014	2853	–
16. V.I.T.A.L., Vrijheid, Intimiteit, Thuis, Arbeid i Liefde, zał. Vital Haghebaert	F, społeczna	1994?	617	–
17. PENSIO(E)N PLUS	B, społeczna	2014	482	–
Łącznie			4202435	124

^a W latach 2008–2014 była to VCD (Vlaamse Christen Democraten, Flamandzcy Chryścijańscy Demokraci), która powstała z różnych odcieni belgijskich partii chadeckich. Działa jedynie na terenie Flandrii. <http://www.vcp-vl.be/>

^b Brała udział jedynie w wyborach w Prowincji Antwerpii, <http://mamapartij.be/>

^c Opuściła szeregi Aalsterse sp.a i wystawiła swoją listę jedynie w wyborach w mieście Aalst. <http://www.sdenp.be/>

Źródło: <http://www.vlaanderenkiest.be/verkiezingen2014/index.html#/parlement/R02000/uitslagen>

W wyborach do Parlamentu Stołecznego Regionu Brukseli partia NVA nie odniosła tak spektakularnego sukcesu jak w wyborach ogólnokrajowych

i regionalnych. Przysługujące niderlandzkojęzycznym wyborcom sześć mandatów rozłożyło się równo pomiędzy taką samą liczbę partii. Jedyne partie zielonych (Groen) zdobyła dwa mandaty. Partia Flamandów walcząca o podwyższenie emerytur (Pensio[e]n Plus), nie zdobyła miejsca w Radzie i zagłosowało na nią niewielu wyborców, co tłumaczyć może fakt, że w mieście tym zarobki są wysokie i większość wyborców 50+ nie martwi się o swoje dochody.

Tabela 6

Niderlandzkojęzyczne partie wybrane do Parlamentu Stołecznego Regionu Brukseli, 25 maja 2014 r.

Nazwa partii	Liczba oddanych głosów	Liczba mandatów
14. Groen	10658	1
15. Vlaams Belang	2960	0
16. OpenVld	12456	2
17. sp.a	9556	1
18. N-VA	9505	1
19. CD&V	6275	1
20. Pensio(e)n Plus	482	0
Łącznie	51892	6

Źródło: Brussel Kiesring, w: <http://www.vlaanderenkiest.be/verkiezingen2014/#/parlement/C21004/uitslagen>

3. FUNDAMENT TOŻSAMOŚCI FLAMANDÓW – JĘZYK

Od powstania Królestwa Belgii w 1830 roku życie polityczne nowego państwa zdominowała jego obrona. Willem I (1772–1843), król Niderlandów, nie chciał pogodzić się z utratą połowy państwa, które Kongres Wiedeński powołał zaledwie 15 lat temu. Nie miejsce tu na analizę przyczyn rewolucji belgijskiej, na temat ten istnieje obszerna literatura¹⁹. Droga Belgów od państwa unitarnego w XIX wieku do państwa federalnego w niecały wiek później jest długa i wyznaczają ją narastające z upływem czasu problemy wewnętrzne. Zaostrzały się one w miarę umacniania się państwa na arenie międzynarodowej.

¹⁹ Zob. np. J. Łaptos, *Belgia*, TRIO, Warszawa 2010; *idem*, *Historia Belgii*, Ossolineum-Bellona, Wrocław 1995; J. Balicki, M. Bogucka, *Historia Holandii*, Ossolineum, Wrocław 1989; A. Głowacki, *Belgia (od państwa unitarnego do federacji)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 1987.

dowej oraz zaniku zagrożenia zewnętrznego dla jego bytu. W ramach państwa belgijskiego znalazły się trzy narody, które wraz z krzepnięciem państwa domagać się zaczęły uwzględnienia swoich interesów. Flamandowie, Walonowie i Niemcy znajdowali się w granicach państwa, w którym dominowała kultura i język francuski. Dla elit tych narodów nie był to wielki problem. W tym języku otrzymywali wykształcenie, ten język dawał im dostęp do światowej kultury, której jednym z centrów była Francja. Niższe warstwy społeczne, zwłaszcza w prowincjach niderlandzkojęzycznych, odczuwały dotkliwie tę kulturową dominację. Wiązała się ona ze sprawami praktycznymi – działalnością gospodarczą, funkcjonowaniem sądów, służbą w wojsku, itp.

Dominująca liczebnie w kraju ludność niderlandzkojęzyczna uzyskiwała stopniowo, począwszy od schyłku XIX wieku, pewne uprawnienia językowe. Nie były one jednak na tyle duże, aby można je nazwać reformami ustrojowymi. Zaproponowane przez Juliaana de Vriendta (1842–1935) i Edwarda Coremansa (1835–1910) tzw. Prawo do równości (j. franc. *Loi d'égalité*, j.nid. *Gelijkheidswet*), które weszło w życie w 1898 roku, nakazywało publikowanie ustaw i dekretów królewskich zarówno w języku francuskim, jak i niderlandzkim, oraz nadała obu ich wersjom taką samą moc prawną. Język niderlandzki stał się drugim językiem oficjalnym Belgii. Był to dopiero początek drogi do prawdziwego partnerstwa Flamandów i Walonów.

Pierwsza i druga wojna światowa listę problemów powiększyły o obszary zamieszkałe przez ludność niemieckojęzyczną. Okupanci wygrywali różnice pomiędzy trzema narodami przyczyniając się do wzrostu nacjonalizmów po wszystkich stronach. Narastające dążenia do zmian istniejącego *status quo*, w ogniu gorącej dyskusji i wzajemnych oskarżeń o kolaborację z okupantem niemieckim podczas obu wojen światowych, spowodowały, że sprawa relacji pomiędzy Flamandami a Walonami powróciła na wokandę. Choć w 1959 roku język niderlandzki został uznany na terenie Flandrii za prawnie funkcjonujący (j. nid. *een volwaardige rechtstaal*), kolejne starcie nastąpiło w latach 60. XX wieku, przy okazji cięć budżetowych spowodowanych wydatkami na interwencję militarną w Kongu. Oszczędności te dotknęły wydatków na cele społeczne. Strajk generalny przeciw tej ustawie ogłosił waloński syndykat związkowy FGTB (j. franc. *Fédération Générale du Travail de Belgique*), ale nie uzyskał poparcia ze strony Flamandów. Poirytowani związkowcy uznali, że w takiej sytuacji ewentualna federacja może wspomóc sytuację gospodarczą Walonii, bez oglądania się na poparcie Flamandów. Pałeczkę podjęła Chrześcijańska Unia Flamandzka (j. nid. *Christelijke Vlaamse Volksunie*), utworzona przy okazji wyborów z 1954 roku, która hasło to umieściła w swoim programie. Tak oto dążenie do federacji znalazło poparcie po obu stronach barykady. Trzeba

tu podkreślić, że Flamandowie wówczas podział taki opierali na argumentach kulturowym, Walonowie zaś na ekonomicznym. Niemniej ważną rolę odgrywały animozje wynikające z przekonania Flamandów, że wciąż są dyskryminowani, choć ich pozycja ekonomiczna i polityczna ulegała coraz większej zmianie w kierunku pozytywnym, zaś Walonowie przeświadczeni byli o tym, że są ofiarą rewanżu za dotychczasowe wzajemne relacje.

Pragnąc uspokoić nastroje społeczne, premier Théoedore Lefèvre²⁰ zaproponował w 1961 roku liczne ustawy językowe. Ustawa z 24 lipca 1961 roku zabroniła stawiania pytań na temat używanego języka w czasie spisów powszechnych, ustawa z 8 listopada 1962 roku wprowadziła modyfikację granic kantonów i gmin, zmierzającą do wytyczenia granic językowych²¹. Kolejne ustawy regulowały sprawy związane z użyciem języka w szkolnictwie, administracji i sądownictwie, wzmacniając jednojęzyczność Flandrii i Walonii.

Podpisana w 1963 roku umowa flamandzko-walońska wytyczyła granicę językową w terenie. Przebiegała ona w pobliżu miasta Lowanium (j. nid. Leuven, j. franc. Louvain). Protesty społeczne studentów, z różnym nasileniem trwające od 1966 roku²², doprowadziły do podziału Uniwersytetu na niderlandzkojęzyczny w Lowanium (Katholijke Universiteit Leuven)²³ i francuskojęzyczny (Louvain la Nueve), przeniesiony na teren znajdujący się tuż za granicą językową²⁴. Podobna zmiana zaszła w Brukseli. Obok Wolnego Uniwersytetu w Brukseli (Université Libre de Bruxelles) powstał jego niderlandzkojęzyczny odpowiednik (Vrije Universiteit Brussel).

²⁰ Théodore Joseph Albéric Lefèvre (1914–1973), poseł z ramienia PSC-CVP (Chri-stelijke Volkspartij, Chrześcijańska Partia Ludowa oraz PSC – Parti Social-Chrétien Chrześcijańska Partia Społeczna), premier Belgii 1961–1965.

²¹ Konieczne transfery budziły emocje. Np. Mouscron/Moeskroen i Comines/Kamine przeniesione zostały z Zachodniej Flandrii do Hainaut/Henegouwen, zaś gmina Fourons/Voeren z prowincji Liège do Limburgii.

²² Reakcja na decyzję episkopatu o nienaruszalności uniwersytetu i projekt katolickiego deputowanego Jana Verrokena postulujący unifikację językową wszystkich uniwersytetów w Belgii.

²³ Rok 1968 stanowił wielki szok kulturowy dla Walonów, których szczególnie dotknęły manifestacje z transparentami głoszącymi hasła *Walen buiten* (Walonowie precz!). <http://www.wallonie.be/fr/decouvrir-la-wallonie/histoire/une-region-s-affirme-de-1840-a-1970/index.html#soustitres> [dostęp: 25.06.2015].

²⁴ „Ostatecznie w roku 1968 uniwersytet podzielono. Frankofoni przenieśli się do nowo wybudowanego kampusu w Walonii, zwanego Louvain la Neuve, zabierając przy okazji wszystkie książki o parzystych sygnaturach z lowańskiej biblioteki uniwersyteckiej (sygnatury nieparzyste pozostały na starym miejscu)”. S. Sadowski, *Belgia: droga ku federacji*, 2 lipca 2007 r., <http://www.e-polityka.pl/a.9604.d.59.html#top> [dostęp: 25.06.2015].

Choć okrągły stół zorganizowany przez premiera Lefèvre'a w 1964 roku wykazał nadal duże przywiązanie do państwa unitarnego, w parlamencie brakowało wciąż większości kwalifikowanej do przeprowadzenia zmian. Dopiero wynik wyborów w 1968 roku i zdecydowanie premiera Gastona Eyskensa²⁵ przygotowały grunt pod reformy konstytucjonalne. We wrześniu 1969 roku do pracy przystąpiła Grupa Robocza dla Rozwiązania Problemów Wspólnot (językowych), tzw. Grupa 28.

W dniu 10 listopada 1973 roku Rada Niderlandzkiej Wspólnoty Kulturowej uznała dekretem język niderlandzki za język oficjalny na terenie tej Wspólnoty. Oficjalnie fakt ten kończył trwający od dziewięciu stuleci proces kształtowania się języka niderlandzkiego na terenie Niderlandów Południowych i 143 lata walki o jego uznanie za język oficjalny w Królestwie Belgii²⁶.

*

Język niderlandzki, którym posługuje się obecnie ponad 21 milionów mieszkańców głównie Królestwa Niderlandów i Królestwa Belgii (Flandrii)²⁷, należy do rodziny języków germańskich²⁸. Współczesny standardowy j. niemiecki rozwinął się z dialektów wysokoniemieckich, występujących na południe od linii Akwizgran–Frankfurt nad Odrą. Język niderlandzki rozwinął się na północ od tej linii. Jak piszą Omer Vandenputte i Jerzy Koch:

„Błędem jest mówić o dwóch językach, niderlandzkim (lub holenderskim) i flamandzkim. Co najwyżej można mówić o jego dwóch wariatach, tak jak w przypadku angielskiego i amerykańskiego. Jednak istniejące różnice się zmniejszają (...) Otoczeni trzema wielkimi językami – angielskim, francuskim i niemieckim – Holendrzy i Flamandowie tworzą grupę liczącą ponad 20 milionów ludzi, którzy mówią wspólnym językiem: niderlandzkim”²⁹.

²⁵ Gaston François Marie, Viscount Eyskens (1905–1988), członek CVP-PSC, sześciokrotny premier Belgii (raz 1949–1950, trzykrotnie 1958–1961, dwukrotnie 1968–1971).

²⁶ Zob. J. Łaptos, *W poszukiwaniu nowej tożsamości. Początki reformy państwa (1970–1989)*, [w:] J. Łaptos, *Belgia...*, *op. cit.*, s. 259 i n.

²⁷ Poza Europą posługują się nim mieszkańcy dawnych Antyli Holenderskich, Surinamu, Indonezji i odmienną, starszą formą języka (Afrikaans) mieszkańcy Afryki Południowej.

²⁸ Do grupy tej należą języki: niemiecki, angielski oraz języki skandynawskie.

²⁹ O. Vandeputte, J. Koch, *Niderlandzki. Język dwudziestu milionów Holendrów i Flamandów*, Stichting Ons Erfdeel vzw, 1995, s. 27.

4. GMINY Z UŁATWIENIAMI JĘZYKOWYMI I GMINY Z POGRANICZA

Gmina to najniższy szczebel władzy administracyjnej w Królestwie Belgii. W złożonej sytuacji państwa, w którym obywatele mogą oficjalnie posługiwać się trzema językami, kto może to robić i gdzie, urasta do problemu zasadniczej wagi. Największe spory dotyczyły (i nadal dotyczą) Regionu Stołecznego Brukseli. Wychodząc naprzeciw potrzebom niektórych lokalnych społeczności, wymyślono formułę tzw. gmin z ułatwieniami językowymi. Konstytucyjnie gwarantują one obywatelowi usługi (pod warunkiem, że o nie wystąpi) także w innym języku, niż ten obowiązujący na jej terenie. Te innojęzyczne usługi noszą nazwę ułatwień językowych (j. nid. *gemeenten met taalfaciliteiten*). Gminy takie na terenie Flandrii i Wspólnoty niemieckojęzycznej muszą zapewniać ułatwienia w zakresie usług w języku francuskim. Podobnie w przypadku Walonii. Istniejące tam gminy o takim statucie muszą zapewniać usługi w języku niderlandzkim lub niemieckim. Obecnie gmin takich na terenie Królestwa Belgii jest aż 27.

*

Bruksela pełni funkcję stołeczną, dlatego od wielu dekad widoczny jest napływ do niej ludności francuskojęzycznej, a co za tym idzie, romanizacja elit miejscowych. Bruksela jest miastem dwujęzycznym, enklawą położoną 10 kilometrów od granicy językowej na obszarze niderlandzkojęzycznym. Na Brukselę składa się 19 dzielnic na prawach gmin³⁰.

Na początku XIX wieku sytuacja osób posługujących się językiem niderlandzkim w tym mieście nie odbiegała od tej na terenie innych miast flamandzkich. Elita w zasadzie była dwujęzyczna i większość jej posługiwała się językiem francuskim (pozostała ludność mówiła różnymi odmianami dialektów). Jednakże w innych miastach Flandrii z czasem nastąpiła ponowna ich niderlandyzacja. Dlaczego proces ten nie udał się w Brukseli, starają się odpowiedzieć autorzy książki *Opowieść o pewnym języku*³¹. Był to długi proces historyczny. Język francuski od czasów burgundzkich był językiem dominującym, a w okresie bezpośredniej zależności od Francji wpływy tego języka jeszcze się wzmocniły, chociażby przez napływ ludności francuskojęzycznej.

³⁰ A. Głowacki, *System konstytucyjny Belgii...*, s. 43–44.

³¹ J.W. de Vries, R. Willems, P. Burger, *Verhaal van een Taal. Negen eeuwen Nederlands*, Prometheus, Amsterdam 1994, s. 221 i n.

Po 1830 roku Bruksela stała się symbolem nowego państwa, a hasło „jeden kraj, jeden naród, jeden język” oraz skierowanie całego wysiłku państwa na wsparcie rozwoju przemysłu w Walonii, umocniło jeszcze rolę języka francuskiego. Język ten dawał możliwość awansu społecznego i zawodowego, język niderlandzki oznaczał przynależność do upośledzonej ekonomicznie grupy mieszkańców Belgii.

Pod ciśnieniem wydarzeń lat 60. XX wieku doszło do fundamentalnej zmiany zapisów w Konstytucji Belgii, która w 1970 roku dała początek trzem regionom. W oczekiwaniu na ich utworzenie, w lipcu 1971 roku dla 19 Brukselskich gmin utworzono jedno ciało: Aglomerację Brukselską (związek gmin obejmujących ośrodki miejskie)³², która uzyskała uprawnienia do regulowania we własnym zakresie zagospodarowywania przestrzennego, transportu, bezpieczeństwa, zdrowia, porządku publicznego czy też rozwoju gospodarczego.

Zawarte w 1977 roku tzw. Pakty Wspólnotowe³³ zawierały rozwiązania szczegółowe mające obowiązywać w trzech regionach. W ich wyniku Flamandowie w Brukseli oraz obywatele francuskojęzyczni Belgii, zamieszkujący w gminach na jej obrzeżach, otrzymali równe prawa. Jednak wtedy to upadł drugi gabinet Wilfrieda Martensa³⁴ (23 stycznia–18 maja 1980 r.) i projekt ten został odrzucony. W wyniku ustawy nadzwyczajnej z 8 sierpnia 1980 roku kolejny gabinet Martensa ostatecznie zrobił początek na drodze tworzenia instytucji regionalnych. W tej ustawie nie wspomina się jednak o regionie Brukselskim, bowiem wydawało się wówczas osiągnięcie politycznej zgody w tym zakresie niemożliwe.

Od 18 czerwca 1989 roku, dnia, w którym odbyły się pierwsze wybory regionalne, Stołeczny Region Brukseli ma status autonomiczny, tak jak Region Flandrii i Region Walonii. Dla Flamandów Bruksela jest miastem wyrastającym z flamandzkiej historii, która musi pozostać częścią regionu

³² Ustawa z 26 lipca 1971 r. w wykonaniu zmian konstytucyjnych z 1970 r.

³³ Tzw. Egmontpact (j. franc: *Pacte d'Egmont*) stanowi porozumienie w sprawie przekształcenia Belgii w państwo federalne i ustanowienia sposobu regulowania wzajemnych stosunków pomiędzy społecznościami językowymi. Został zawarty w 1977 r. pomiędzy partiami w rządzie Leo Tindemansa II (premier 1974–1978) a koalicją partii CVP, PSC, BSP-PSB, VU i FDF. Nazwa pochodzi od pałacu, w którym Pakt został zawarty. Tego samego roku Pakt uzupełniony został tzw. Porozumieniem Suyneberga (Stuyvenbergakkoord). Oba porozumienia uzyskały później wspólną nazwę Paktu Wspólnotowego (het *Gemeenschapspact*).

³⁴ Wilfried Achiel Emma Martens (1936–2013), belgijski i flamandzki polityk, wielokrotny premier Belgii (czterokrotnie w latach 1979–1981 i pięciokrotnie w latach 1981–1992), lider flamandzkich chadeków, parlamentarzysta krajowy i europejski.

Flandrii. Dla Belgów francuskojęzycznych Bruksela była miastem francuskojęzycznym, a władza na poziomie gminnym znalazła się w ich rękach w wyniku powszechnego prawa głosu.

Konstytucja z 1993 roku wprowadziła (od 1 stycznia 1995 roku) podział Brabancji, której stolicą była Bruksela, na Brabancję Flamandzką, ze stolicą w Lowanium, i Brabancję Francuską, ze stolicą w Waver. Utworzony Stołeczny Region Brukseli przejął obowiązki prowincji dla gmin, które znalazły się na jego obszarze. Choć Bruksela utraciła funkcję stolicy prowincji Brabancji, ale utrzymała funkcje stolicy państwa i stolicy Flandrii. Utworzenie stolicy Walonii w Namur wskazywało na dystansowanie się Walończyków od wpływów w Brukseli. Jednakże przybywający do Brukseli z Afryki emigranci, z zasady francuskojęzyczni, wzmacniali wpływy tego języka w stolicy Flandrii. Mówienie o Brukseli jako mieście dwujęzycznym jest dalekim uproszczeniem, piszą autorzy *Opowieści o języku*. Wyróżniają oni, co najmniej sześć grup mieszkańców, których język uzależniony jest od wielu elementów kulturowo-społecznych³⁵. Ów wielokulturowy charakter miasta stanowi kartę w rozgrywkach politycznych i wygrywany jest przez partie francuskojęzyczne³⁶

5. OKRĘG WYBORCZY BRUKSELA-HALLE-VILVOORDE

Miejsce, które zogniskowało wszystkie plagi nękające życie polityczne Belgii, to znane chyba już na całym świecie trzy gminy – Bruksela-Halle-Vilvoorde (BHV), tworzące okręg wyborczy i prawny³⁷, który obejmował teren Brukselskiego Regionu Stołecznego oraz zachodnią połowę Flamandzkiej Brabancji i Region Flandrii (Halle-Vilvoorde). Terytorium to zamieszkiwało ponad 1,6 miliona osób, z czego ponad jeden milion byli to mieszkańcy aglomeracji Brukseli, a ponad pół miliona Halle-Vilvoorde³⁸.

³⁵ J.W. de Vries, R. Willemyns, P. Burger, *Het verhaal...*, s. 223–226.

³⁶ E. Witte, A. Meynen, *Nieuwe economie en nieuwe politiek (1999–2005)*, [w:] E. Witte, A. Meynen (red.), *De geschiedenis van België na 1945*, Standard Uitgeverij, Antwerpen 2006, s. 181.

³⁷ Fr. termin *arrondissement*. W Belgii są ich trzy rodzaje: administracyjne/zarządzające *arrondissement* (43), prawne (27), są one siedzibami sądów) oraz wyborcze (5). Pokrywały się one z prowincjami, z wyjątkiem Flamandzkiej Brabancji, gdzie stołeczny *arrondissementen* Brussel-Hoofdstad i Halle-Vilvoorde tworzyły wspólnie okręg wyborczy Brussel-Halle-Vilvoorde, a *arrondissement* Leuven samodzielny okręg wyborczy.

³⁸ Stan na 1 stycznia 2008 r.

Okręg wyborczy Bruksela, który powstał już w 1800 roku, po ostatecznym wyznaczeniu granicy językowej w 1963 roku został podzielony na trzy mniejsze: dwujęzyczny Stołeczny Okręg Brukseli, który obejmował 19 gmin składających się na brukselską aglomerację, niderlandzkojęzyczny okręg Halle-Vilvoorde oraz okręg tzw. Brussel-Randgemeenten (gminy z pogranicza), na który składało się sześć gmin z ułatwieniami językowymi (okręg ten w 1971 roku został dołączony do Halle-Vilvoorde). Od tego roku okręg Bruksela stał się okręgiem prawnym i wyborczym pod wspólną nazwą Bruksela-Halle-Vilvoorde.

Na temat okręgu wyborczego Brussel-Halle-Vilvoorde Sąd Konstytucyjny wypowiedział się w orzeczeniu z 2003 roku, że dotychczasowy podział Belgii na okręgi wyborcze jest nie do utrzymania. We wszystkich częściach Belgii okręgi te pokrywały się z granicami prowincji³⁹, z wyjątkiem Flandryjskiej Brabancji i Brukseli, co naruszało zasadę konstytucyjnej równości. Dlatego dał czas politykom na rozwiązanie tej kwestii do następnych wyborów federalnych, które zaplanowane zostały na 24 czerwca 2007 roku. Zapowiedział też, że następne wybory federalne, przewidziane na 2011 rok, nie będą mogły być uznane za konstytucyjne bez znalezienia rozwiązania dla Brussel-Halle-Vilvoorde⁴⁰. Sprawa BHV stała się kwestią palącą.

W wyborach parlamentarnych 10 czerwca 2007 roku wygrała chadecka partia CD&V, pod wodzą typowanego na przyszłego premiera Yvesa Leterme'a. W trwającym 194 dni nieskutecznym procesie formowania gabinetu Yves Leterme⁴¹ podał swój rząd do dymisji. W rezultacie kandydatem na nowego premiera został Herman van Rompuy, który po roku sprawowania urzędu z początkiem grudnia 2009 roku objął stanowisko pierwszego stałego przewodniczącego Rady Europejskiej. Na dwa lata wrócił do władzy chadek Yves Leterme.

³⁹ Grondwettelijk Hof (toen nog Arbitragehof). Arrest nr. 73/2003 van 26 mei 2003.

⁴⁰ „Zonder oplossing bhv geen grondwettelijke verkiezingen”, „De Standard online”, 13 listopada 2007 r., http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=dmf13112007_094 [dostęp: 25.06.2015].

⁴¹ „De Val van legterme live op TV”, <http://www.nieuwsblad.be/Article/Detail.aspx?ArticleID=G50249D3E> [dostęp: 25.06.2015]. „Kolejny kryzys rządowy w Belgii. Dymisja i oskarżenia”, <http://dzis.dziennik.krakow.pl/public/?2008/07.16/Swiat/02/02.html> [dostęp: 25.06.2015].

6. PRZEŁOMOWE WYBORY Z 2010 ROKU

Przedterminowe wybory z 13 czerwca 2010 roku, zawieszające w czasie wykonanie polecenia Sądu Konstytucyjnego, przyniosły oszałamiający sukces wyborczy wspomnianemu tu Nowemu Sojuszowi Flamandzkiemu pod wodzą Barta De Wevera. Jak informował „The New York Times”:

„Mimo iż nie jest to pierwszy sukces flamandzkich separatystów w ich ojczystym regionie, partii De Wevera udało się zyskać poparcie dla idei niepodległości Flandrii. Inne separatystyczne ugrupowania, jak Interes Flamandzki [j. nid. Vlaams Belang], były powszechnie utożsamiane z ekstremistyczną i ksenofobiczną skrajną prawicą, co ograniczało siłę ich oddziaływania. De Wever tymczasem jest politykiem centrum, który nawołuje do stopniowej likwidacji Belgii w obecnym jej kształcie, a nie do natychmiastowego ‘rozczłonkowania’ kraju. ‘Nie chcemy rewolucji’ – mówił w ubiegłym tygodniu w Brukseli. ‘Nie chcemy z dnia na dzień proklamować niepodległości Flandrii. Wierzimy jednak w stopniową ewolucję’⁴².

Do wyborów NVA poszła pod hasłem „Wybory 2010. Teraz odważmy się na zmiany” (j. nid. Verkiezingen 2010: Nu durven veranderen). Partia wskazała na konieczność przeprowadzenia gruntownych reform, które blokowane przez „przeszkody wspólnotowe” (j. nid. Communautaire tegenstellingen) i dyktat francuskojęzycznych trzymają Belgię w śmiertelnym uścisku. Hasła te były niezwykle nośne. W gminach flamandzkich wokół Brukseli partia NVA odniosła wielki sukces i uzyskała około 40% głosów⁴³.

Było pewne, że w świetle zwycięstwa Nowego Sojuszu Flamandzkiego przyspieszone zostaną reformy w kierunku przekształcenia państwa federalnego w konfederację, do której partia ta, pod wodzą Barta De Wevera, konsekwentnie zmierza⁴⁴.

⁴² S. Castle, *Flamandzcy separatyści wygrywają wybory w Belgii*, „New York Times” / „International Herald Tribune” 2010, 14 czerwca, <http://fakty.interia.pl/new-york-times/news/belgia-stoi-nad-przepascia,1492093> [dostęp: 25.06.2015].

⁴³ „N-VA grote winnaar van verkiezingen België”, „NRCHandelsblad”, 14 czerwca 2010 r., Gepubliceerd: 13 juni 2010 16:45, http://www.nrc.nl/buitenland/article2563057.ece/N_VA_grote_winnaar_van_verkiezingen_Belgie%0A [dostęp: 25.06.2015].

⁴⁴ Bart De Wever, urodzony w Mortsel 21 grudnia 1970 r., członek władz partii (od 2000 r.), członek rady partyjnej, członek rady dystryktu Berchem (1996–1997), członek Parlamentu Flandrii (2004–2007), przewodniczący frakcji partyjnej Parlamentu Flandrii (2004), członek rady gminnej w Antwerpii (2007–2013), burmistrz Antwerpii (od 2013 r.), członek Izby Przedstawicielskiej (2007–2009), członek Parlamentu Flandrii (od 2009 r.), przewodniczący partii. Ukończył studia na Katolickim Uniwersytecie w Lowanium, podjął studia drugiego stopnia na tym samym uniwersytecie. Opublikował: *Het kostbare weefsel* (2008 r.), Wydawnictwo Pelckmans NV. Oficjalny życiorys: <http://www.n-va.be/cv/bart-de-wever> [dostęp: 25.06.2015].

Jak pisze Kris Deschouwer:

„Gdy przyjrzymy się bardziej szczegółowo mechanizmowi sprawowania władzy i pracy instytucji federalnych, musimy zwrócić uwagę na jeszcze jedną cechę Belgijskiej federacji: asymetrię. Jest to cecha młodych federacji, choć można znaleźć przykłady w demokracjach starszych, np. status specjalny Washington D.C., czy 'Australian Capital Territory' Canberra. Asymetria ta sprowadza się do drobnych, ale istotnych różnic w uprawnieniach i obowiązkach społeczności i regionów”⁴⁵.

7. ZMIERZCH PAŃSTWA FEDERALNEGO

Po 541 dniach negocjacji, w połowie września 2011 roku osiem partii, uczestników negocjacji, zawarło porozumienie w sprawie reformy państwa pod kierownictwem nowego premiera Elio Di Rupo⁴⁶. Umowa zawarta przez rząd objęła zobowiązanie nowych władz do podziału okręgu wyborczego Bruksela-Halle-Vilvoorde i przyznanie uprawnień francuskojęzycznym Belgom, którzy w 27 gminach z ułatwieniami będą mogli wybierać, czy chcą głosować na listę w Brabancji Flamandzkiej, czy na tę w Brukseli. Zapowiedziane zostały kolejne, ograniczone reformy instytucji federalnych, jak np. ustawa finansowa, która ma uregulować autonomię fiskalną regionów, wspólnot i instytucji centralnych oraz przeniesienie kolejnych uprawnień z poziomu federalnego do regionów i wspólnot.

W lipcu 2012 roku przystąpiono do realizacji pierwszej części zapowiedzianej reformy państwa. Okręg BHV został podzielony na:

1. Gminy z pogranicza (j. nid. *randgemeenten*), które połączone są w jeden kanton wyborczy (kieskanton) razem z Sint-Genesius-Rode jako siedzibą (j. nid. *hoofdplaats*), gdzie wyborcy uzyskają możliwość głosowania na listę Flamandzko-Brabancką (Vlaams-Brabantse) lub Brukselską.
2. Został utworzony (nowy) prawny okręg wyborczy brukselski (*gerechtelijk arrondissement Brussel*), który został podzielony na dwa oddzielne podokręgi – dla miasta Brukseli i dla Halle-Vilvoorde.

Kto mieszka w Brabancji Flamandzkiej, poza gminą z ułatwieniami językowymi, może wybierać jedynie kandydatów z listy wyborczej dla Brabancji Flamandzkiej. Kto mieszka w jednym z sześciu gmin z ułatwieniami języko-

⁴⁵ K. Deschouwer, *De Belgische Federatie*, [w:] *De geschiedenis van België na 1945...*, s. 409.

⁴⁶ Elio Di Rupo (ur. 1951 r.), belgijski i waloński polityk pochodzenia włoskiego, wieloletni przewodniczący frankofońskiej Partii Socjalistycznej (*Parti Socialiste*). Były premier rządu Walonii i były wicepremier rządu federalnego. Premier Belgii od 6 grudnia 2011 r. do 11 października 2014 r.

wymi, może głosować albo na kandydatów w Brabancji Flamandzkiej lub w Brukseli. Kto mieszka w okręgu Brukseli-stolicy może wybierać kandydatów tylko z listy Regionu Stołecznego Brukseli.

Procedury głosowania dla Belgów za granicą zostały uproszczone i dostosowane do potrzeb różnych okręgów wyborczych. Zgoda na podział okręgu wyborczego Bruksela-Halle-Vilvoorde umożliwiła odblokowanie dalszych negocjacji.

Oprócz podziału okręgu wyborczego BHV przeprowadzono także reformę sądownictwa. Powołany został nowy sąd dla niderlandskojęzycznego Halle-Vilvoorde, z własnymi sędziami, ale jego skład uzupełniony został o grupę dwujęzycznych sędziów. Bruksela francuskojęzyczna została zobowiązana do zatrudnienia dwujęzycznych prokuratorów i flamandskojęzycznego asystenta prokuratora. Sądy w Brukseli zostały zdublowane pod względem językowych kompetencji – w sądach flamandzkich i walońskich każdy z nich ma swojego przewodniczącego i własnych sędziów.

Główne punkty porozumienia zakładają więcej federalizmu poprzez wzmocnienie autonomii regionów w zakresie podatków, ubezpieczeń społecznych, zatrudnienia i przepisów ruchu drogowego.

Reforma weszła w życie 1 lipca 2014 roku, jednak biorąc pod uwagę okres przejściowy, niektóre jej elementy zaczęły obowiązywać w 2015 roku.

Szósta reforma ustrojowa państwa w znacznym stopniu zmieniła funkcjonowanie instytucji belgijskich. Terytoria federalne Belgii będą miały odtąd większą autonomię oraz większy zakres kompetencji, m.in. w zakresie świadczeń rodzinnych, polityki pracy, opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi.

Środki własne, którymi będą dysponowały regiony i gminy, mają wzrosnąć o ponad 40%. Na mocy specjalnej ustawy finansowej regiony otrzymają prawo do zatrzymania części podatków. Reforma przewiduje również dofinansowanie w kolejnych trzech latach Brukseli.

Jak tłumaczył belgijski dziennikarz:

„Obecnie ludzie zdają sobie sprawę, że federalizm to porażka. Miał uratować Belgię w latach 70., dziś jednak ją niszczy. Od kryzysu w 2007 roku nikt już nie broni federalizmowi. W następnych latach odczucia te będą się przekładać na rezultaty wyborcze”⁴⁷.

Jak było to trafne spostrzeżenie pokazały kolejne wybory.

⁴⁷ „Niech żyje Belgia! Jean-Sbastien Lefebvre”, tłumaczenie: Agnieszka Polak, 29 lipca 2008 r., <http://www.cafebabel.com/pol/article/25698/niech-zyje-belgia.html> [dostęp: 25.06.2015].

8. CHARYZMATYCZNY POLITYK BART DE WEVER

Oczy wszystkich polityków Belgii skierowane są na urodzonego w 1970 roku Barta De Wevera, absolwenta historii Uniwersytetu w Lowanium i kierowaną przez niego od 2004 roku partię Nowy Sojusz Flamandzki. Partia powstała w 2001 roku w wyniku rozłamu w Unii Ludowej (Volksunie). Pod przewodnictwem Geerta Bourgeois w wyborach w 2003 roku siedmioprocentowy próg wyborczy przekroczyła partia tylko we Flandrii Zachodniej uzyskując jedno miejsce w Parlamencie Federalnym. Trzy lata później NVA zawiązała kartel wyborczy z CD&V (nazywany Kartelem Flamandzkim, j. nid. Vlaams kartel), w ramach którego przystąpiła do wyborów w 2004 roku. Kartel stał się największym ugrupowaniem politycznym we Flandrii z ponad milionem głosów, co stanowiło 26% wyborców. Wybory w 2004 roku dały NVA pięć miejsc w parlamencie. Wybory władz prowincjonalnych i gminnych z października 2006 roku przyniosły kartelowi jeszcze lepszy wynik – 31,7% głosów. W wyniku przejścia do NVA dwóch czołowych polityków CD&V kartel został rozwiązany. Według sondaży próg wyborczy, wprowadzony przez rząd Guya Verhoffa w 2004 roku, NVA powinna pokonać bez trudności samodzielnie. Z powodu wewnętrznych wątpliwości co do takiego kroku, kartel wystartował raz jeszcze w wyborach z 2007 roku. I tym razem odniósł pełne zwycięstwo we Flandrii, w Parlamencie znalazło się sześciu posłów NVA i dwóch w Senacie.

Przewodniczący partii Bart De Wever święcił triumfy w swoim okręgu wyborczym w Antwerpii. Kartel rozwiązano we wrześniu 2008 roku, bowiem NVA nie godził się z koncepcją dialogu CD&V z partiami frankofońskimi, które nie chciały przyjąć warunków stawianych przez NVA. W wyborach do Parlamentu Flandrii z 7 czerwca 2009 roku NVA uzyskał 13% głosów i był zwycięzcą tych wyborów. Liczba jego członków w Parlamencie Flandrii wzrosła do 16 (uzyskali również po jednym miejscu w Parlamencie Regionu Stołecznego Brukseli i w Parlamencie Europejskim). NVA przystąpił do koalicji rządowej z CD&V i sp.a. Był to drugi gabinet Kris Peetersa⁴⁸, premiera Flandrii.

Narastający kryzys wokół podziału okręgu wyborczego Bruksela-Halle-Vilvoorde i kontrofensywa partii frankońskich spowodowała położenie w programie partii nacisku na koncepcję konfederacyjną. W związku ze zbliżającymi się kolejnymi wyborami reakcja pozostałych partii (z wyjąt-

⁴⁸ Kris Peeters (ur. 1962 r.), polityk flamandzki, prawnik, 2007–2014 premier rządu Flandrii z ramienia CD&V. Obecnie w rządzie federalnym wicepremier oraz minister pracy, gospodarki i ochrony konsumentów.

kiem Interesu Flamandzkiego, Vlaams Belang) zaowocowała zmasowaniem walki z NVA. Program konfederalistyczny zakładał zwiększenie obowiązków i odpowiedzialności państw członkowskich, w wyniku czego regiony i wspólnoty wynagradzane byłyby za dobrą politykę (zarządzanie) a karane za złą. Program zakładał zasadniczy przegląd aktów finansowych i przeniesienie kompetencji w dziedzinie opieki zdrowotnej, rynku pracy i zasiłków dla dzieci na poziom regionów.

Na wiecu przedwyborczym 6 maja 2010 roku Bart De Wever wezwał wszystkie partie flamandzkie, aby uczestniczyły w wyborach z myślą o wspólnym celu i aby nigdy nie brały udziału w rządzie, w którym nie zasiada flamandzka większość. Wezwał także do wsparcia po wyborach idei konfederalizmu⁴⁹. W wyborach federalnych 13 czerwca 2010 roku NVA uzyskał prawie 28% oddanych na partię głosów (31% głosów w Senacie). Z 27 miejscami w Parlamencie Federalnym NVA stał się dominującą grupą polityczną w krajowym i flamandzkim krajobrazie politycznym, zajmując miejsce, które przez dziesięciolecia należało do CD&V⁵⁰.

Twórcą sukcesów partii jest Bart De Wever. Nie bez znaczenia jest tu fakt, że zajął drugie miejsce w siódmej edycji niezwykle popularnego kwizu „Najmądrzejszy człowiek świata (j. nid. De Slimste Mens ter Wereld), w którym pozostawił w polu wielu flamandzkich intelektualistów, co przyczyniło się do innego spojrzenia na tego młodego stażem i wiekiem polityka⁵¹.

Partia kroczyła od zwycięstwo do zwycięstwa. W wyborach do Parlamentu Flandrii 14 października 2012 roku NVA zdobył 28% głosów, w 41 gminach był największą partią lokalną, w tym w Antwerpii.

„Czy wygra NVA, czy nie? Nie chodzi w tym pytaniu o wynik wyborów, ale o to, ilu wyborców jest do niej przekonanych. Prawdopodobnie wielu. Partia z pułapu niemal zerowego uzyskała nagle prawie 30 procent głosów do prowincjonalnego parlamentu i podbiła 41 gmin”⁵²

– pisała prasa. W swoim przemówieniu z okazji odniesionego zwycięstwa ostrzegął frankofońskich polityków, aby przygotowali się do konfederalizmu, który stanie się najważniejszym hasłem wyborów federalnych w 2014 roku. Po

⁴⁹ „De Wever vraagt alle Vlaamse partijen om één front te vormen“, „De Standard“, 6 czerwca 2010 r., http://www.standaard.be/cnt/dmf20100606_033?kanaalid=1568 [dostęp: 25.06.2015].

⁵⁰ R. Falter, *Belgie. Een geschiedenis zonder land*, De Bezige Bij, Antwerpen 2013, s. 428 i n.

⁵¹ „De slimste mens van de Wetstraat“, „Newsblad.be“, 10 czerwca 2010 r., <http://www.nieuwsblad.be/cnt/gvp2rfvcr> [dostęp: 25.06.2015].

⁵² „N-VA breekt door in gemeenten en steden“, „De Redactie.be“, 15 października 2012 r., <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/2.17375/1.1456135> [dostęp: 25.06.2015].

wyborach mówione o „żółto-czarnej niedzieli”, który z jednej strony odnosi się do flamandzkich kolorów narodowych, a z drugiej do „Czarnej niedzieli”, kiedy to w wyborach federalnych w 1991 roku skrajnie prawicowy Vlaams Blok odniósł swoje pierwsze wielkie zwycięstwo⁵³. W grudniu 2012 roku NVA zawarł koalicję z CD&V i Open Vld, co dało jej 55 miejsc w Parlamencie Flandrii. Głosami tej koalicji Bart De Wever objął 1 stycznia 2013 roku funkcję burmistrza Antwerpii.

W dniu 25 maja 2014 roku w Belgii odbyły się równocześnie wybory do Parlamentu Federalnego, Parlamentu Flandrii i Parlamentu Europejskiego. NVA stał się największą partią Flandrii i drugą w Belgii. Oznaczało to, że odtąd nie było już możliwe sformowanie nowego rządu bez udziału NV-A. Jako przewodniczący największej partii De Wever został 27 maja wyznaczony przez króla Filipa do rozpoczęcia prac nad sformowaniem nowego rządu federalnego. W wyniku stosunkowo krótkich negocjacji po 136 dniach utworzony został koalicyjny rząd federalny składający się z NVA, CD&V, Open VLD i MR, jedynej partii frankofońskiej. Na czele rządu stanął Charles Michel, przewodniczący MR⁵⁴.

Bart De Wever określa siebie jako polityka konserwatywnego o orientacji centroprawicowej. Posługuje się płynnie trzema obcymi językami (francuskim, angielskim i niemieckim). Słynie z łacińskich cytatów (co wzmogło zainteresowanie tym językiem w szkołach Flandrii).

Swój stosunek do konfederalizmu określa w programie partii krótko:

„NVA opowiada się za konfederalizmem. Tylko tak, przy pomocy własnych rozwiązań, możemy uporać się z naszymi kłopotami i rozliczyć ‘nasze grosiki’. I możemy również decydować o tym, jak będziemy współpracować tak, aby Flandria i Walonia były lepsze. Model konfederacyjny oferuje szansę na prawdziwą solidarność. Solidarność obiektywną, przejrzystą, efektywną i na bazie poszanowania autonomii i indywidualności każdego z regionów”⁵⁵.

Trzy filary konfederalizmu to: demokratyczna władza (władza bliżej obywatela), bardziej efektywne, a zatem tańsze państwo (odchudzone i transparentne kierownictwo) i spokój wspólnotowy (kierownictwa, które ze sobą współpracują)⁵⁶.

Dla pełnego obrazu tego polityka pozostanie jeszcze dodać jeden rys, niedostrzegany w polskich przekazach prasowych na jego temat. Bart De Wever

⁵³ „Geel-zwarte zondag”, „De Morgen”, 15 października 2012 r., <http://www.demorgen.be/binnenland/geel-zwarte-zondag-a1517104/> [dostęp: 25.06.2015].

⁵⁴ Charles Y.J.Gh. Michel (ur. 1975 r.), belgijski polityk, od 11 października 2014 r. premier Belgii.

⁵⁵ <http://www.n-va.be/standpunten/confederalisme> [dostęp: 25.06.2015].

⁵⁶ <http://www.n-va.be/nieuws/wat-is-confederalisme> [dostęp: 25.06.2015].

jest zdeklarowanym republikaninem. Szerokim echem odbił się jego wywiad dla niemieckiego tygodnika „Der Spiegel”.

„Wiele osób ma romantyczny obraz monarchii – mówił De Wever - nawet prezydent w Republikańskiej Francji ma pewien monarchiczny czar. Ale monarchia jest minionym Ancien Régime. Król nie jest dla mnie ważny (...) Dla nas Flamandów jest to wadliwy system, ponieważ król nie myśli tak jak my. Dla Walonów jest on zaletą, bo są z nim związani. Jesteśmy za Republiką”⁵⁷.

W dziesięciu punktach ogłoszonych w październiku 2013 roku program NVA pozbawiony jest tak ostrych sformułowań. Zakłada powolną ewolucję systemu politycznego⁵⁸. Na tle radykalnych prawicowych polityków program NVA jawi się jako umiarkowany i przemawia do coraz większej liczby wyborców. Biorąc pod uwagę ewolucję, jaką przechodzi społeczeństwo Flandrii, scenariusza konfederacyjnego nie można wykluczyć⁵⁹.

BIBLIOGRAFIA

- Balicki J., Bogucka M., *Historia Holandii*, Ossolineum, Wrocław 1989.
- Deschouwer K., *De Belgische Federatie*, [w:] E. Witte, A. Meynen (red.), *De geschiedenis van België na 1945*, Standard Uitgeverij, Antwerpen 2006.
- De Wever B., *Het kostbare weefsel. Vijf jaar maatschappijkritiek*, Uitgeverij Pelckmans NV, Smit, Antwerpen 2008.
- Falter R., *Belgie. Een geschiedenis zonder land*, De Bezige Bij, Antwerpen 2013.
- Głowacki A., *Belgia (od państwa unitarnego do federacji)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 1987.
- Głowacki A., *System konstytucyjny Belgii*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1997.
- Góralczyk W., Sawicki S., *Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie*, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2013.

⁵⁷ www.spiegel.de/spiegel/print/d-75638338.html [dostęp: 25.06.2015].

⁵⁸ Simon Demeulemeester, „De splitsing van België volgens het N-VA-recept”, „Knack.be”, 31 października 2013 r., <http://www.knack.be/nieuws/belgie/de-splitsing-van-belgie-volgens-het-n-va-recept/article-normal-113902.html> [dostęp: 25.06.2015].

⁵⁹ Na temat możliwych scenariuszy rozwoju sytuacji w Belgii zob. np.: R. Żelichowski, *Crises in the Brussels-Capital-region. Will Belgium survive 2011?*, [w:] *Historical Regions in the Structures of European Union*, „Region and Regionalism” 2011, No. 10, Vol. 2, s. 69–84.

- Konstytucja Belgii. Tekst jednolity z 14 lutego 1994 roku. Wstęp i tłumaczenie* W. Skrzydło, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1996.
- Łaptos J., *Belgia*, TRIO, Warszawa 2010.
- Łaptos J., *Historia Belgii*, Ossolineum-Bellona, Wrocław 1995.
- Vandeputte O., Koch J., *Niderlandzki. Język dwudziestu milionów Holendrów i Flamandów*, Stichting Ons Erfdeel vzw, 1995.
- Vries J.W. De, Willemys R., Burger P., *Verhaal van een Taal. Negen eeuwen Nederlands*, Prometheus, Amsterdam 1994.
- Witte E., Meynen A. (red.), *De geschiedenis van België na 1945*, Standard Uitgeverij, Antwerpen 2006.
- Witte E., Meynen A., *Nieuwe economie en nieuwe politiek (1999–2005)*, [w:] E. Witte, A. Meynen (red.), *De geschiedenis van België na 1945*, Standard Uitgeverij, Antwerpen 2006.
- Żelichowski R., *Crises in the Brussels-Capital-region. Will Belgium survive 2011?*, [w:] *Historical Regions in the Structures of European Union*, „Region and Regionalism” 2011, No. 10, Vol. 2, s. 69–84.

FLANDRIA W XXI WIEKU. REGION PAŃSTWA FEDERALNEGO, CZY PAŃSTWO KONFEDERACJI?

Streszczenie

Od 1970 roku do 2014 roku Królestwo Belgii przeprowadziło sześć reform ustrojowych, w wyniku których państwo to z unitarnej przekształciło się w federalne, i ulega dalszej ewolucji. Podział kraju wyznaczyły różnice językowe i kulturowe. Królestwo Belgii jest nadal monarchią parlamentarną, ale składa się z trzech regionów, trzech wspólnot oraz czterech regionów językowych. Każdy region i wspólnota wybiera swój lokalny parlament, a na poziomie federalnym Parlament Federalny, który składa się z Izby Reprezentantów i Senatu. Ostatnia reforma ustrojowa zmieniała zasady funkcjonowania Senatu, którego skład podwyższono do 60 senatorów pochodzących już z mianowania (nominacji i kooptacji). Scena polityczna Belgii odzwierciedla uwarunkowaną historycznie sprzeczność interesów pomiędzy niderlandskojęzyczną Flandrią i francuskojęzyczną Walonią. Od 2004 roku rośnie na znaczeniu partia Nowy Sojusz Flamandzki, kierowana przez charyzmatycznego polityka i republikanina Barta De Wevera. Głoszone przez partię hasła zmierzają do maksymalnej autonomii Flandrii, a docelowo do stworzenia konfederacji, w której znalazłyby się Flandria i Walonia, jeśli ta ostatnia

wyraziła na to zgodę. Partia N-VA odnosi spektakularne zwycięstwa w wyborach lokalnych i federalnych. Celem artykułu jest analiza przyczyn obecnego rozwoju sytuacji w Królestwie Belgii i zarysowanie drogi, jaką państwu temu wyznacza dynamicznie rozwijająca się Flandria.

FLANDERS IN THE 21ST CENTURY: A REGION IN A FEDERAL STATE OR A CONFEDERATION STATE?

Summary

From 1970 to 2014, the Kingdom of Belgium introduced six reforms of the political system, which resulted in its change from a unitary state into a federal one and is undergoing evolution. The country divisions are based on linguistic and cultural differences. The Kingdom of Belgium is still a constitutional monarchy but it consists of three regions, three communities and four language regions. Each region and community elects its local parliament and the Federal Parliament at the federal level, which is composed of the House of Representatives and the Senate. The latest reform changed the principles of the functioning of the Senate: the number of senators was raised to 60 and they are appointed (nominated and co-opted). Belgium's political scene reflects the historical conflict of interest between Dutch-speaking Flanders and French-speaking Wallonia. The New Flemish Alliance led by a charismatic politician and a republican Bert de Wever has been gaining importance since 2004. The party slogans call for maximum autonomy for Flanders and finally the creation of a confederation of Flanders and Wallonia, if the latter agreed. The N-VA reports spectacular successes in local and federal elections. The article aims to analyse the reasons of the present development of the situation in the Kingdom of Belgium and to outline the direction that dynamically developing Flanders determines for the country.

ФЛАНДРИЯ В ХХІ ВЕКЕ. РЕГИОН ФЕДЕРАТИВНОГО ГОСУДАРСТВА, ИЛИ ГОСУДАРСТВО КОНФЕДЕРАЦИИ?

Резюме

С 1970 по 2014 год в Королевстве Бельгия были проведены шесть политических реформ, в результате которых государство из унитарного было преобразовано в федеративное и претерпевает дальнейшие изменения. Раз-

дел был обусловлен языковыми и культурными различиями. Королевство Бельгия по-прежнему является парламентской монархией, однако состоит из трёх регионов, трёх сообществ и трёх языковых регионов. В каждом регионе и сообществе проходят выборы в свой муниципальный парламент, а на федеральном уровне – Федеральный парламент, который состоит из Палаты Представителей и Сената. Последняя политическая реформа касалась изменения принципов функционирования Сената, состав которого был увеличен до шестидесяти сенаторов, уже прошедших назначение (номинацию и кооптацию). Политическая сцена Бельгии отражает противоречие интересов между голландскоязычной Фландрией и франкоязычной Валлонией. С 2004 года возрастает значение партии «Новый фламандский альянс», которой руководит харизматичный политик и республиканец Барт Де Вевер. Провозглашаемые партией лозунги призывают к максимальной автономии Фландрии, а в конечном результате – к созданию конфедерации, в которую были бы включены Фландрия и Валлония, если бы последняя выразила на это согласие. Партия NVA одерживает оглушительную победу в муниципальных и федеральных выборах. Целью статьи является анализ причин текущего развития ситуации в Королевстве Бельгия и определение пути, который государства намечает динамично развивающаяся Фландрия.